

Este de două ori în septemana: **Joi-a** și **Dominec'a**; era candu va pretinde importantia materielor, va esti de trei sau de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune,
pentru Austria:

pe anu intregu 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu 4 fl. v. a.
„ patrariu 2 fl. v. a.

pentru Romania si strainetate:

„ anu intregu 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-spondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditiunea; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica

Pentru **anunole** si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scadutu. Pretulu timbrului câte 50 cr. pentru una data se antepina

Invitare de prenumeratiune

la
„ALBINA“

Trecendu dejă din'a de 1. iuliu cal. v. si espirandu o multime de prenumeratiuni facute la fôia noastră pe **primulu semestru** si respectivminte pe alu **duoilea patrariu** de anu, venimu a reflecta la acést'a pe onorabili dd. prenumeranti ai nostri, rogandu-ii, se nu intardie cu renoirea prenumeratiunilor, de ora-ce intardiările de comunu facu impedecare si incurcare in espeditiune.

Conditiiunile sunt totu cele de mai nainte si cari se vedu in fruntea foii. — **Redactiunea.**

Budapesta, in 3/15 iuliu n. 1874.

Camer'a deputatiloru ai Dietei unguresci — astadi, dupa o discussiune infocata de trei zile, prin votare nominala, cu majoritate de 59 voturi, primi in generalitate conventiunea pentru legaturile drumurilor ferate la **Orsiova-Verciorova** si la **Temesiu-Predelu**.

A fost o lupta — intr'adeveru dintre cele mai grele, si nu o data in cursulu discussiunei, puseitiunea guvernului imparea *desperata*! Cei mai buni, mai ageri, mai cunoscetori de lucru oratori din stang'a, ba unulu-duoi chiar si din drept'a, se redicaru cu cele mai plausibili argumente in contra conventiunei si — firesce, in contra guvernului, ce si legase portfoiele de acést'a conventiune. Dar — ce ajungu argumentele ori câtu de plausibili — facia de presiunea cea infricosiata de susu, carea de ani pregatise si acum o puse nuda pre facia — alternativ'a: „*Ori se votati, ori se perdeti domni'a!*“ „*Pung'a seu — viet'a!*“ — cum bine dise astadi dlu **Ernestu Simonyi**, unulu dintre corifeii stangei

In fine — bine ca trecuramu si peste, seu dora chiar — pe sub acestu *jugu caudinu*. Si asiă pentru noi, Romanii cei-ce atâta suferimu dela acést'a politica pe-catosa de astadi, abia mai existe alta sperantia, de câtu in — urcarea câtu mai rapede la culme a'reului, pentru ca dora va dá apoi spre bine.

Deputatii Romani, in facia stării positive a partitelor si a argumentelor, urmara — precum noi indegetaseramu de mai nainte, votandu unii pentru, altii in contra conventiunei, si mai altii abtinenendu-se totalminte de la vetu, astfelu încátu, nimenea nu pôte fi indreptatitu a li insinua, ca ei dora ar fi ajutatu caus'a intr'un'a seu alt'a parte, seu ca dora — ceva simpatia catra care-va partita de peste Carpati — li-ar fi regulatu tienti'a.

Credemu, ca desbaterea speciale dupa articli va decurge acuma mai iute. Are apoi se urme desbaterea asupra concessiunei liniei dela **Temesiora** pan' la **Orsiova**, unde atacurile din stang'a, precum se astépta, secur vor se fie asemenea multe si agere. —

Budapesta, in 15/3 iuliu 1874.

Din'a de dominec'a trecuta a fost o ziua de forte incordata lupta a deputatiloru romani opozitionali, de lupta in contra planurilor magiare de a restringe dreptulu de alegere pentru poporulu

nostru; anume pentru celu din **Transilvania** si din fostulu confiniu militar.

S'a lucratu specialminte despre regularea dreptulu electoralu dupa posesiunea de pamentu; s'a lucratu aceea, ca — poporulu din acele parti — avé-va cu 40 — 50000 de alegetori mai multi seu mai pucinu. Aci deci firesce, cei cu anima romana si cu sentiu de dreptate, precum si nationale, s'au aflatu indemnati si chiar provocati, a pasi cu tota resolutiunea si energi'a, pentru interesulu acela, carora au de a multiam essistinti'a pre pamentu.

Patru insi se sculara, ca se spuna domnilor legelatori magiari, ca — dupa a loru priceperes si convictiune — *ce cere dreptatea*, ce astépta poporulu, pentru ca se credia in adevverulu patriotis-mului domnescu! O disera, splicara si apesara cu tota puterea conventului, dar — de folositu nu folosi nimic'a!

Au cantatu surdiloru si au descantatu orbiloru!

Mai antaiu dlu **Parteniu Cosma** se scula si fece si motiva — de a lungulu si latulu propunerea, ca in §-lu 4 alu proiectulu novelei electoralu se se primésca si pentru partile transilvanice calificatiunea electoralu dupa aceeași mesura de posesiune de pamentu, carea se propune pentru cele patru parti: **Zarandu, Cragna, Solnoculu-mediu** si **Cetatea de petra**, cari si ele — apartienendu la **Transilvania**, au acelesi referentie posesioneli de pamentu ca si **Transilvania**; adeca se se adópte ca constitutivulu unui patrariu de sesiune cu dreptu de alegere — *8 jugere de pamentu*.

Alu doilea din partit'a nationale, carele se scula si partini cu tota energi'a propunerea dlui **Cosma**, — statorita nota bene! in clubulu nationale. fu dlu **George Popu**, carele nu pregeta a spune dloru de la putere multe adevveruri mari, fora ca insa se li destepte placerea câtusi de pucinu.

In fine se scula la acestasi § **Babesiu**, carele pre langa aceea ca sprigini cu tota puterea conventului amendamentulu lui **Cosma**, mai fece si din a sa parte, totu dupa statorirea clubului nationale, unu amendamentu pentru partile confiniulu militar, reflectandu si ér reflectandu pre domni legelatori magiari, ca — sentiulu loru de dreptate, onóra loru nationale este ingagiata la aceste puncturi!

Tôte au fost indesiertu. Ba ce e mai multu, s'au aflatu degenerati, cari candu **Babesiu** se adresá la sentiulu de dreptate si de onóra alu legalatiunei si chiar natiunei magiare, raspundeau prin a ride in hohote!

Si — aci ni veni érasa a minte intrebarea, ce de multe ori ni s'a facutu din mai multe parti — ca: *Ce mai stau, ce mai cautu seu astépta deputatii nationali in Diet'a domnilor magiari?*

Intr'adeveru, déca noi de 4—5 ani n'am ficugetatu si recugetatu atâta asupra situatiunei; déca noi i-am conósce originea, tendinti'a, scopulu, — dar totu de o data si mersulu ei pedisiu pre alta cale si spre alta directiune, de câtu cea croita de ingamfarea si perfid'a omenésca, — intr'adeveru in astfelu de momentu ar trebui se desperamu si se strigamu deputatiloru nationali: *scuturati-ve prafulu de pre picioare si — fugiti unde veducu doi ochi de acést'a adunare impetrita in pecatu si retacire!*

Insa — noi la rondulu nostru, si anume cu ocaziunea esirii amicului nostru **Dr. Aless. Mocioni** din Dieta, am

aretatu si splicatu caus'a, pentru carea noi totu mai aflamu de lipsa si de folosu, ca deputatii nostri cei ingagiati la lupta, se mai remana pre acestu terenu in lupta si se mai continue lupt'a cu incordarea mácaru estremelor poteri, de cari dispunu.

Si asta data, ori-cátu nemedilocitu in caus'a din cestiune nu a produsu nici unu cásceigu opintirile deputatiloru nationali; totusi nici aceea nu se pôte dice, ca ele ar fi remasu absolutminte fora nici unu folosu. Cáci — déca altu folosu nu s'au poté constatá, dar atâta celu pucinu nime nu va poté se nege: a) ca domni se convinsera inca o data, cumca reprezentantii nationali nu parasescu seriositatea luptei; nu slabescu din pretensiunile de dreptate; b) ca — ei fara crutiare procedu a rumpe diosu masc'a de pre faci'a falsiloru patrioti si ciniciloru politici, adeca a — ciarlataniloru!

Apoi acést'a se nu fie óre cásceigu pentru caus'a nostra si — pentru viitoriu?!

Destulu ca — §. 4 se votá de drept'a guvernamentale si de o mare parte a stangei lui **Tisza** — intregu asiă, precum l'au statoritu domni si l'au propusu comisiunea centrale. Domni contrari ai nostri si ai poporului peste totu, fiindu ei stepanii situatiunei, invinsera cu mare majoritate; noi insa — suntemu de parte de a parasi lupt'a. La §. 5 vom continuá-o cu asemenea energia si consecintia, si aci dlu **Dem. Bonciu** e, carele redica manusi'a si — trebuie se marturisimu ca o redica cu tota demnitatea si seriositatea. Altii nu vor lipsi a-i secundá la rondulu loru, dar — de luni firulu debateriloru asupra novelei electoralu se intre-rupse, pentru mai urgintea cestiune asupra drumulu feratu de la **Temesiora** la **Orsiova** si asupra junctiuniloru de la **Predelu** si **Verciorova**.

Vom publicá cuventările dloru deputati de a rondulu, cari dupa cum ni se voru presentá pregatite pentru tipariu. Astadi facemu inceputulu cu a lui **Babesiu**, numai fiindu ca o avemu in de mana. —

Unele voci straine.

despre seditiua Camerei deputatiloru de dominec'a in 12 iuliu si a nume despre tienti'a Romaniloru.

„Magyar Ujság“, vorbindu asupra debateriloru de dominec'a trecuta in Dieta Ungariei, se sprime in modu memorabile despre lupta Romaniloru. Elu scrie intre altele:

„**Parteniu Cosma** a cerutu acelasu censu pentru **Transilvania** casi in **Ungaria** . . . In acestasi intielesu si-a redicatu vocea **Babesiu**, si asta data vocea sa intr'adeveru s'a basatu pe dreptate.“

„**Uniunea** Ardélului s'a pronunciatu prin lege — dise elu; „*Uniunea seu móte!*“ — a fost parol a la 1848, si astadi — ce vedemu! Intru tôte si pretotindenii, se mesura cu alta mesura — pentru **Ardelu** . . . **Ardelu** se administra ca si candu n'ar fi parte intregitoria a patriei, ci numai o *provincia cucerita*.“

„A trebuitu se ni rosiesca facia, candu audiramu imputatiunile lui **Babesiu**, ale agitatorului romanu, — candu ni se spuse, ca vorbimu totu de *uniune*, dar de aceea in **Ardelu** mereu mesuramu dupa *alta sistema*, do-cátu in patri'a comuna.“

„Partea infruntatória a vorbirii sale, schimbá murmurulu celoru din drept'a in adunca tacere, si — cuventulu dreptulu asta data turti sumeti'a guvernamentaliloru. **Babesiu** strigá dreptei: *Sunteti voi patrioti? — ei bine, realizati uniunea in viet'a; cáci*

acést'a cere interesulu patriei, si mesurati cu aceeași mesura si in Ardelu ca si in Ungaria; dar voi acést'a n'o faceti, pentru ca nu vo conduce patriotismulu, ci — numai interesulu vostru eschisivu.“

„Éta, a siá a vorbitu **Babesiu**; celu impovaritu de suspitiunea ca lucra a sparge unitatea de statu! astfelu densulu plesni guvernului peste capu cu sustienut'a procederi separatistica facia de **Transilvania** . . . **Dlu Szapáry** si cu ai sei din drepta — taceau ca muti, si la aceste imputatiuni nu gasira respunsu. Noi pricepemu tacerea. Guvernulu a tacutu, cáci in sirulu peatelor sale de siepte ani — la primulu locu stá si acést'a: ca a sustienutu pana astadi in viet'a practica — starea esceptionale a **Ardélului**! Pentru ce óre? Pentru ca nici nu este voint'a guvernului a pacifica **Ardelu**, a impacá pre **Pruesmanii** de acolo.“

„**Interesulu guvernului** — este; pre c — se vede, ca in patri'a nostra se assiste in rechieri intre poporu si poporu dupa not'a cea vechia: „*divide et vices!*“ **Ardelu** este magazinulu partitei din drept'a: aci partit'a guvernului si-recruta majoritatea; modulu de acolo de alegere, garantéda guvernulu 60 de deputati. Apoi se nu aibe interesu d'a sustiene situatiunea anomala separata?“

„S'a pus **Nehrebeczky** se combata pre **Babesiu**, dar a spusu cu multe cuvinte — nimic'a.“

Atâta organulu partitei magiare dela 1848. Celelalte foi opozitionali — trecu iute peste incidinte si amintescu numai, cum ca a fost érasa o ziua a *nationalitatiloru*.

In fine — organele dreptei, adeca ale guvernului, numai aceea atingu — cu bucuria, ca — câtu de bine au fost combatuti si nimicitii oratorii nationali de **Nehrebeczky**, **Tisza K.** si **Keményesti**! Totusi ic-cólié câte unei a i scapa si câte o espresione neplacuta. Asiă „**P. Ll.**“ nu se pôte retiené d'a spune ca — **Babesiu** a vorbitu in tonu forte iritatu. Asiă „**N. P. Jour.**“ observa, ca **Babesiu** totu aceea a aperatu, ce si **Cosma**, numai câtu — in modulu seu muscatoriu.

Va se dica, ori câtu se prefacu domni nepasatori de strigările nostre — in pustia, strigările nostre déca ele esu de la anima si sunt petrecute de cumpen'a mintii si de seriositatea imprejuriloru, totu nu se perdu in infinitulu aerului, si — totu tragu dupa sine câte o urma, carea din dia in dia devenind' mai afunda, pana in finitu totu pôte se formie o bréada fructifera pentru viitoriu.

Deci parola nostra este si remane: *bar-batesce si cu curagiu totu asiu inainte!* —

Congresulu nationale serbescu,

convocatu pentru scopulu de a alege metropolitu-patriarchu in scaunulu de aprópe patru ani veduvitu alu **Carlovetiului**, dominec'a trecuta se deschise in cea mai buna ordine, cu venita pompa si solemitate.

Ceremoniile pana aci usitate, adeca cele prescrite prin normativele din seclulu trecut, la acést'a ocaziune pentru prim'a óra se delaturara.

Comisariulu regiu, dlu **Consiliariu** publicu de **Hueber**, nu se presentá in **Carlovetiu** prin **Petrovaradinu**, intempinat si salutat pre cale de atâtea si atâtea deputatiuni costumate, si prin mediloculu deputatiloru congresuali, pusi in rondu de paradá, casi nisce soldati seu scolari, etc. etc. — ci **Domni'a** sa desbarcá inca o dia mai nainte, de adreptulu la **Carlovetiu**, fi intempinat si salutat de autoritatea urbana si petrecutu cu o solenitate órest-care la cortelulu seu si — pace buna.

De asemenea la deschiderea congresului se prescise de la multele forme. **Dlu comisariu** si cu secretariulu, seu propriamente cu

„actuarius” sau, se prezintă în adunare; de
de cetire rezoluției imperatoresce despre es-
misiunea sa — mai întâi în limba magiara,
apoi și în cea serbăscă; ține un cuvânt de
deschidere, intrudus unguerece, căci această
cere vanitatea stepanilor noștri magiari,
dar apoi continuat și încheiat ser-
besce, carele tocmai ca atare și pentru
lealitatea cuprinsului său fii aplausu cu viva-
citate, și — apoi urmă, sub presiedinția
episcopului administratore patriarhalu —
alegera comisiei verificatoresce, și — de aci
mai de parte mersera lucrurile atât de fru-
mosu și în linisce, în cătu nici chiar diaristică
cea mai contraria Serbiloru nu scia să facă
cea mai mica excepțiune!

Verificările s'au terminat ieri și dintre
cei verificați — abia 6—7 nu sunt partesani ai
partidului național. Alegerea — se dă cu soco-
tela că va urmă pe maue, și se astăptă intru-
nirea — pre cum noi prediseserăm de
60—65 voturi pentru episcopulu de Buda,
Arseniu Stoicoviciu.

Intr'aceea poteriesci statului, pre cum ni
se spune au facutu pre pré demnulu episcopu
de Buda, a se feri dincale, și în locu de *Carlo-
vetiu*, a merge la unu locu de cura în Germa-
nia! Paralelu foile guvernialu sustienu, ér
consiliarii intimi totu ai soi sioptescu, că —
Stoicoviciu nici într'unu casu nu va fi intaritu
de catra MSA, ci ea Congresulu va primi
inviațiunea pré nalta, a alege de a două óra
— pre altulu!

Noi — nu vremu și nu potemu să cre-
demu această; nu căci oste absurdu. Deci de
o camdata nici nu discutemu atare eventuali-
tate. —

Atentatu asupra lui Bismark.

A fost luni-a trecuta în 2/13 iuliu, candu
în renumitul locu de cura *Kissingen*, prin-
cipele *Bismark* pe la 1 óra dupa mediadi;
urcaudu-se tocmai în trasura pentru d'a merge
la baia, de o data se pomenesce că cineva
trase din pistolu asupra sa, nimerindu-
man'a drepta tocmai intinsa spre a salutá
publiculu ce-lu inconjura, aducendu-i ova-
țiuni.

Marele barbatu de statu, fora a se al-
terá cătu de pucinu, descinse ér din trasura și
retorná în locuint'a sa, unde medicii lu-cau-
tara, constatandu că — vatemarca nu este
periculoasă.

Intr'aceea incercatoriulu marelui crime a
fost prinsu și predatu justitiei. Elu este unu
jude de abia 19 ani, și — dupa cum prin es-
saminarea sa și prin întrebările facute în tóte
pártile adevé, este unu sodalu de butariu
și membru alu reuniunii soldatiloru catolici
din *Salzwedel*, cu numele *Eduard Kulman*, de
nasocere din *Magdeburg*. De indata s'a dedusu,
dar dupa aceea s'a si adoveritu prin reconos-
cint'a atentatoriului, că — motivulu crimei
este de natura politica și inca bisericăscă seu
clericale, și că — elu are consoti, de unde
curendu s'a și începutu o agera privighiara
asupra popiloru și în *Schweifurt* s'a și are-
statu preotulu *Kotteler*, suspiciunatu de con-
sorte!

De alta parte publiculu celu mare a fa-
cutu în data cele mai viue manifestatiuni de
simpatia și bucuria, pentru norocoasă man-
tuire. Sér'a spontanminte se intrunira mii de
cetățieni și de ópeti de la cura și improvi-
sara unu conductu grandiosu cu musica și
sute de lampióne. *Bismark*, salutatu la locuin-
t'a sa, se arétá pro balconu și grai multimo,
multiamindu-i pentru simpatia și onórea ce i
esprese și atingendu aci respicatu, că aton-
talu n'a fost pentru persón'a sa, ci — pentru
caus'a ce densulu; apera, caus'a libertății,
nedependintii, unității patrie germane! Elu a
încheiatu cu urări pentru impreunarea tutu-
roru principiloru patrie germane!

Déca deci atentatulu a vrutu să fie unu
actu și resp. o demonstratiune pentru bise-
rica și pentru popimea catolica, apoi —
Bismark lu-profacu manifestatiune și capitalu
pentru unitatea germana!

Cu tóte, de această espresa tendinția, de
acestu rapede decurgetoriu procesu — dlu
conte *Szapáry* și cu coialtali orbi ai sci — nu
vré să scie nemic'a! Seraca lume! —

Caracteristicu și memorabile!

Conóscoti — „adunculu,” „profundulu,”
„sacruulu respectu,” „tereirea în pulbere,” „lin-
gereca manelor și pecioraloru,” „devotamentulu
fora margini,” cu cari se pórtá sufletele vilé

și servili, caracterele de malaiu — facia de
domnitorii, fie ei despoti mici seu mari, pre-
cátu timpu sunt aceia la potere?

Si spunemu, că — ceva mai lapedatu și
degradatu, mai umilu și imbecilu, nu-si póte
omulu intipui. Te uiti la atare faptura, ca la
unu limbriciu, de care ti-e mila, ma și scarba,
să calci pre elu; și — déca calci din intem-
plare, se sucece și gârbovesce, în cătu mila
și scarb'a — ti-petrandu chiar anim'a!

Acesta e tipulu diaristice, — diaristiloru
ce facu pre eroldii poteriesci. Pfiu, ce amfibi-
ce bidiganie gretioase pentru ochii unui omu
ce are unu picu de sentiu de demnitate ome-
nesca în peptulu seu!!

Ei, dar conóscoti pre aceste scăr-
bóse animale, candu se afla facia de aceiasi
stepani — cadiuti de la potere?!

Déca este ceva ordenariu, stupidu, in-
gamfatu, scandalosu, brutalu, — apoi această
sunt diaristii facia de cei cadiuti de la potere.
Pfiu, ce politica miserabile!

Aceste impresiuni și cugete desteptara
intru noi esperiintiele de dilelo trecute: os-
peptoratiunile aceluor rebeli de una data, as-
tadi — ropasatori în pulbere naintea mo-
narchulu Austriei!

Aceiasi, cari mai ieri conspirau și com-
plotau cu frundia și cu ierba în contra Aus-
triei și *Domnitoriulu* ei, — aceiasi astadi,
candu noi cu unu cuvântu amintimu despre
dissolutiunea prevediuta a Austriei, despre
aceiasii dissolutiune, de a cărei frica s'a datu
poterea discretionaria în man'a aristocratiei
magiare — numai ca această prin óri ce medi-
lóce se provéda pentru una alta Monarchia,
unu altu Tronu pe sém'a Dinastiei, de seuli
adorate de tóte poporale, afara de două-trei,
cele astadi chiar preferite, — aceiasi domni-
stepani ai noștri astadi se aranca de aperiatori
ai unei cause intru carea ei nu credu, pre
care ei n'o iubescu — și aici n'au iubit'o vr'o
data, de care ei tremura!

Ast'a este politica de astadi a domni-
loru ce astadi conduc destinele patriei ungu-
resci. —

Dar — unu esomplu și mai scarbu în
acesta privinția ni presenta „*N. Fr. Presse*”
în nrulu seu de dominica. Ea vorbindu despre
suvénirile timpului, aducendu-si a minte,
că tocmai sunt 4 ani, de candu s'a începutu
resbelulu franco-germanu, carele a schimbatu
referintiele Europei, casi candu între atunci și
astadi ar stá unu seclu întregu, plinu de eveni-
minte, intitla pre *Ludovicu Napoleone Bona-
parte*, pre o dinória marele Imperatu și pré-
maritu în Austria, lu-intitula de a dreptulu
de „*lotru rafinat*” — heimtückischer Räuber!

Vedeti uritá bidiganie cum se pune în
picíóre facia de — *stepanulu* cadiutu de pe
tronu, cadiutu în momentu!

Ei, dar totu în acelu nru, în alu doilea
articlu vorbindu despre *Carlístii* din Spa-
nia, cari de curendu prinsera pre speciarele
corespondințe alu *Pressei noue*, capitanulu
prussu *Schmidt*, și tiendu-lu de spionu, lu-
judecara la mórte si-lu împuscara în data,
măcar că elu, în sperant'a că va scapá asiá,
și schimbá legea luterana cu cea catolica, —
din acestu incidinte numit'a foia, carea ea in-
sasi se dice *prim'a foia* în Austro-Ungaria și
are 37,000 de prenumeranti, — dice, cumea
din mai multe párti i vinu scrisori de condo-
linția pentru bietulu *Schmidt*, și tóte acelea
esprima dorinția, că — „*Don Carlos*, Regele
pretdindinte alu Spaniei, să se acatiatu în celu
mai inaltu arbore ce se va aflá în *Navarra* și
Guipooza!”

Vedeti în ce tonu, cu ce espresii fine
și culte sciu să vorbésca acesti eroldi ai tim-
pului și sistemii de astadi la noi, atunci, candu
vorbescu despre acele capete unse, de alo ca-
roru mani n'au a se teme și de la cari — n'au
a asteptá nici o remuneratiune! Apoi —
acestea sunt eroldii poteriesci de astadi la noi,
cari pre noi ca nisce vipere ne musca — de
câte ori noi, indignati pentru cinismulu și
nedreptatea stepaniloru noștri discretionari,
ii inferámu cu câte unu titlu, pre cum ei lu-
merita!

Noi, espunendu-ne poteriesci și furiei lor
ii atacámu pentru faptele lor nedrepte și
neumane; lingusitorii lor rafinati, astadi ii
gagiuléda, pentru ca mane, candu vor fi tran-
titi de la potere, să ii coplesiesca cu ba-
tele lor!

Acésta e moral'a acestoru degene-
rati. —

Diet'a Ungariei.

În *siedința de marti, 7 iuliu a. c. n.* sub
presidiulu ordenariu, dupa cele formali și
dupa presentarea de petitiuni, cari se avisara
comisiunii petitiunarie, se trece la ordenea
de di: *continuarea desbaterii generali asupra
novlei electorali*.

I. Kiss cere respingerea proiectului de
novela, căci elude cele mai salutarie dispu-
setiuni ale legii electorali din 1848; se ali-
pesce proiectulu de rezoluțiune alu lui *Mo-
csáry*.

N. Massimovici, sprimendu-si parerea
de reu, că min. de interne — dupa cum mar-
turisi însu-si în vorbirea sa — privesce na-
tionalitățile nemagiare din Ungaria ca strai-
ne în această patria, respinge asertiunea lui
Tisza, că adeva pentru recastigarea constitu-
țiunii ar fi luptatu numai magiarii, ér na-
tionalitățile nemagiare s'ar fi aliatu cu reac-
țiunea contra liberalismulu, pentru care
luptaumagiarii. Aretandune-adeverulu acestei
asertiuni, sustiene, că nemagiarii din această
țiera sunt amici sinceri ai constitutiunii pa-
triotice, inse numai pana candu favorurile și
garantiile constituționale nu vor fi privilegiu
eschisivu alu unui poporu din poliglot'a nós-
tra patria. Se alatura proiectulu *Mocsáry-
anu*. —

A. Lazar pledéda pentru sufragiulu
universale; deci primesc proiectulu lui
Mocsáry.

G. Remete, desi nu delatura proiectulu
de novela tóte abuserile dela alegeri, totusi
facendu-o această în mare parte, lu-primesc
de base la desbateria speciale.

Ó. Szeniczey, raportorele comisiei cen-
trali, ataca proiectele lui *Mocsáry* și *Irányi*.
Elu nu primesc sufragiulu universale, căci
Ungaria nu este la acea înaltime de bunastare
materiale și cultura sociale, carea o presu-
pune intruducerea sufragiului universale;
votarea secreta inse o respinge, căci de o
parte nu eschide totalmente coruperea, ér de
alta parte, căci este unu mediu fórte potente
spre a desradeciná din poporu moral'a. —
Dupa aceste pretinde respingerea tuturor
celoru alalte proiecte de rezoluțiune, și cere
primirea proiectulu din cestiune de base la
desbateria speciale.

G. Szapáry, min. de interne, sustiene
că aci nici că póte fi vorba de sufragiulu uni-
versale, de ora-ce nu se lucra de o lege elep-
torale noua, ci numai de regularea califica-
țiunii de alegere pre basea legii electorali
din 48. Teori'a sufragiului universale, fora
consideratiune la vr'unu censu și calificatiune
intelectuale, o respinge ca o pedeca contra
desvoltării în cultura și neamica libertății
constituționale. Polemisandu cu *Mocsáry* și
Gull spune apoi lui *Politu*, că în vorbirea sa nu
s'ar fi spusu despre nationalitățile straine
din patria atunci, candu vorbi despre pedep-
sele asupra abuseriloru de la alegere, ci candu
vorbi despre latirea dreptulu de alegere
în o mesura mai mare, ceea ce min. și aci
ține, că e periculosu; de aceea min. crede
că *Politu* l'ar fi întielesu reu. În urma se
acatia să scarmine argumentele aduse de *Ba-
besiu* și prin cari se aretara causele de ne'n-
destulire a nationalitățiloru nemagiare. Min.
e de gresit'a credinția, că statulu și guver-
niulu nu este chiamatu a se ingriji de buna-
starea scóleloru confesiunali, ci respectivele
confesiuni; de acicrede apoi, că — gravaminile
aduse de *Babesiu* în această privinția, cadu de
sene. Recunósce inse min. că legea nu se ob-
serva în multe privinție, dar totu de o data
crede că nu e loculu a aduca atari lucruri aci
și a considerá acestu reu numai din punctu
de vedere nationalu, ci recomanda să se corce
de alta data și altu cum vindecarea reului.

Min. țiene că plansórea lui *Babesiu*,
relativa la universitate clusiana, este o pre-
tensiune pré essagerata; căci cine a mai ve-
diutu să se sustiena universități pre spesele
statului, ér propunerea să fie și în alte limbe,
afora de cea a statului!! În urma cere dela na-
tionali, ca să fie facia de regimu și natiunea
magiara numai asiá de sinceri și onesti, dupa
cum sunt magiarii facia de nemagiarii.
Dupa aceste trece și vroa a combate pre *E.
Simonyi*, căci această accentuase curios'a apa-
rinția, că pentru votulu universale vorbira o
multime de oratori, ér contra-i mai nime-
nea, desi este de prevediutu, că nu va
fi primitu de maioritate sufragiulu uni-
versale, ci proiectulu regimulu. Min nu afla

aci ce voi a arétá ca cu degetulu *Simonyi*,
adeca nu este de a se crede că ar fi mamelu-
cismulu, ci este întieplețiunea d'a nu lungi
desbateria prin perorări fara scopu, căci
maioritatea a studiatu referintiele țierei,
cunósce bunetatea și precelintiele proiectulu
și de aceea lu-va primi. Roga cas'a deci inca
o data să primésca proiectulu de base a des-
baterii speciali.

L. Mocsáry ataca pre min. de interne,
căci restalmaei cuvintele lui *Osanady* și *Ba-
besiu*, relative la legatur'a Ungariei cu monar-
chi'a. *Vorbitoriulu* — disputa, — că sanctiunea
prugmatica ar continea aceea ce sustienu
min., că adeva Ungarin ar apartiené monar-
chiei fora a se poté despartí; de aceea vorbi-
torulu respinge privirile min. în această ces-
tiune, ca necorepte, deora-ce inca nu s'a ab-
rogatu art. 10 din 1790, unde se dice: Hunga-
ria este regnum liberum et independens.

Dupa aceste arétá, că *C. Tisza* a su-
țienutu la 1872 chiar aceea ce combate aci.
Mocsáry concede, că omenii se schimba cu
tempulu, inse nu póte iertá lui *Tisza*, ca omu
politicu, să pasiésca asiá de despretiunitoriu și
duru facia de amicii sei de acelesi principie
de mai nainte; căci prin această sém'că docu-
menta, că nu scie ce e bunacuvinti'a parla-
mentare, seu daca o cunósce această, atunci
vrea a ni arétá că elu și-doresce privilegiulu
d'a croi dupa placutu seu regulele parlamen-
tarismulu. (*Strigări tumultuóse din partid'a
lui Tisza*: „Dar estea cuvinu-se?”) Acentu-
andu apoi curios'a aparinția, că aperiarea novelei
nu se întreprinse din partea regimulu, ci din
a opusetiunii, prin *C. Tisza*, desi această no-
vela intentionéda nimicirea opusetiunii, —
roga cas'a să-i primésca proiectulu de reso-
lutiune.

C. Tisza vrea a se justificá de imputá-
rile facute, sustienendu, că elu nici în 1872
nu a aperiatu caus'a nationalitățiloru, ci prin
cele dise atunci a voitu numai a sustiené
dreptulu de alegere a nobilimii.

G. Schwarz recomanda spre primire
proiectulu seu de rezoluțiune și celu de no-
vela alu regimulu, cercendu apoi a combate
sufragiulu universale prin esemple din isto-
ri'a Francei și a Spaniei.

Se pune la votare nominalu și se pri-
mesce cu 280 contra 48 proiectulu de novela
electorale ca base a desbaterii speciali. Ase-
menea se primescu: proiectulu de resolu-
țiune a comisiei centrale asupra unei im-
partirii noue de cercuri electorali, și celu
alu lui *G. Schwarz* despre incolatu. Tóte cele
lalte proiecte se resping.

Siedința se redica la 2 óre d. m.

În *siedința de mercuri, 8 iuliu a. c. n.*
sub presidiulu ordenariu, dupa cele formali

E. Horn interpela pe min. de finantie,
în privinția imprumutulu de 153 millióne,
că adeva adevératu e că partea a douăa din
acestu imprumutu inca nu e depositata și că
regimulu s'a indestulatu cu o anticipatiune
pentru a scapá tier'a pie o clipita din strim-
tóre; ér daca e adevératu, atunci cum crede
că se pote unu atare pasiu alu regimu-
lui cu principiile constituționalismulu, căci
regimulu nu a fost îndreptatitu pe cale con-
stituționale să contraga detorie flotanti.

C. Ghiczey, min. de finantie, imparte-
siesce că într'adeveru regimulu a luat o anti-
cipatiune de la unu consortiu, cu care a negoci-
atu în privinția imprumutulu, căci consor-
tiulu din motive considerabili n'a potutu servi
cu intréga sum'a, la tótna inse se vor poté
privi de încheiate negociatiunile; de aceea
la cele lalte detaie a întrebării spera, că va
poté respunde de alta data.

Se ia spre sciinția.

I. Paczolay interpela pe min. de comer-
ciu, că candu are de cugetu să dispuna ince-
tarea scutirii d'a platá vama pentru bucatele
importate aci din Romania și Serbia, căci
acestu favoru s'a acordatu numai provisoriu
în anul trecut.

Se va im partes ministriulu concerninte
C. Ghiczey respunde la interpelatiunea
lui *St. Domahidy*, relativa la esecutarea dării.
Min. recunósce că cu privinția la manipularea,
colectarea și esecutarea dării trebuie să se iéce
dispusetiuni mai potrivite; de aceea promite
unu proiectu de lege în această cestiune, pentru
sesiunea de toamna. Aci inse min. nu afu cou-
sultu a se luá dispusetiuni, cu atât mai ver-
tosu, că fiecine póte scapá de neplacerele
esecutiunii, daca si-implinesce detorinția.

Se ia spre sciintia.

Min. T. Pauler raspunde la interpelatiunea lui C. Tisza, relativa la disciplin'a din inchisori. Aretandu min. prin citarea in legatura a mai multor dispusiuni din ordinaratiunea sa de sub intrebare, ca draculu nu e asiá negru, cum lu-descriu omenii, sustiene, ca in ordinaratiunea sa a tenuity dora inca pre multu contu de principiile umanitare, iertandu tuturoru prinsiloru, atátu dejudecati cátu si sub cercetare inca, ca se guste tóte placerile, cari le ierta disciplin'a penitentiaria; marturisesce inse ca a dispusu ca supravighiatorii carceriloru se recurga la amenintári, daca prinsii, deiori ce natura se fie ei, se vor opune ordinii si vor comite escese.

C. Tisza nu primesce respunsulu, maioritetea inse lu-ia spre sciintia.

Urma ordinea de di: *debaterea speciale asupra proiectului de novela electorale.*

Se cetece titlulu si se primesce.

La §. 1. St. *Majoros* face modificatiunea, ca si muierile se aiba dreptu de alegere; ér *Szederkényi* ca dreptu de elegere se aiba toti barbatii dela 20 de ani in susu, fora privire la ceva censu. Ér V. *Babesiú* adauge, ca — se se dee dreptulu de elegere tuturoru, cari platesecu ori-ce dare.

La cererea raportorelui se primesce redaptiunea comisiunei centrale.

B. *Orbán* doresce se se adauga la §-lu 2, ca „secuiri se aiba pre viitoriu votu de alegere universale.“

I. *Gozmanu* vrea, ca §-lu 2 se se modifice in acelu intielesu, ca nobilimea se-si póte esserce dreptulu de alegere fora de cea mai mica scurtare, si pre viitoriu, sub titlulu de nobilu. — Siedinti'a se redica la 2 ore d. m.

Discursulu

deputatulu V. *Babesiú*, rostita in Casa representativa a Dietei unguresci, domineca in 13 iuliu, la ocaziunea dasbaterii speciale, asupra §-lui 4 alu novelei electorale, in causa de calificatiune electorale pentru *Transilvania* si pentru fostulu *confiniu militaré*.

Onorabile Casa! Déca am avutu candu-va cauza si ocaziune, a vorbi seriosu, apoi este aci; si de aceea desclinitu rogu pe On. Casa, ca se fie cu atentiune asupra aceloru ce am a aduce. (Se audimu!)

Nu voiu porni si eu pre calea, ce ó apucara unii domni colegi antevorbitori, pentru ca pre acea cale de recriminari — nu se lamuresce nemic'a nici intr'o privintia; nici nu voiu polemisa, ci tocmai la acestu punctu, in acésta cestiune voiu apelá mai vertosu la sentiulu de dreptate séu chiar de onore alu parlamentulu si alu natiunei magiara.

Fórté regretu, On. Casa, ca tocmai la desbateré cestiunei de facia, pre care eu o tienu de fórté mare importantia, atátu de slabu este cercetata Cas'a; cáci mi-ar fi placutu, ca cuvintele mele se fie audite si picepute de toti, fiindu ca si asiá seiu, sum chiar convinsu, ca foile dvóstre nu pre ne considera, cáci am ajunsu acolo, in cátu ori ce vorbimu noi natiunii intru aperarea intereselor nostre, aceea se trece cu vederca!

Si — pe langa tóta dorint'a mea d'a nu polemisa, totu trebuie se reflectezu — mácar numai un'a, onorabilulu d. deputatu *Gabrielu Kemény* — la imprejurarea, pre carea si altii au atins'o, anume la aceea, ca se mira, de ce caus'a censulu pentru *Transilvania* se aduce pe tapetu aici, la §. 4, si nu se lasa pentru §. 5, unde apartiene ea. Eu voiu splica lucrulu!

Caus'a este fórté simpla, si cu trebuie se vi descoperu a mea mirare, pentru acea aparitiune, ca tocmai aici, cari acu 26 de ani strigau: „*Unio vagy halál!*“ adeca: *Unione séu mórté*, — tocmai aici astadi, candu se lucra de organizarea uniunei, se redica in contra unificarii, si pentru *diferentia*. Tocmai acést'a este intrebarea de principu la acesti duoi paragrafi; cáci tocmai aci se lucra despre aceea, ca — óru se se dee *Ardélulu* acele-si conditiuni de dreptu, se se identifice indreptatirea poporulu de acolo cu cea a poporulu din *Ungaria* séu nu?

Paragrafulu 4 vorbesce despre *Ungaria*, alu cincilea despre *Transilvania*, si ei facu deosebire intre ambele párti, adeca sunt pentru *diferentia*. Acést'a eu nu aprobu; nu potu afia cu cale, ca inca si acuma, 26 de ani dupa proclamarea uniunei, pentru ce se se face deosebire in drepturi! Noi ceremu, ca se se

face de opotriva dreptu in ambele párti; ér dvóstre, cari ati fortiatu uniunea, mereu continuati a face deosebire; de unde se invederédia, ca la dvóstre interesele de partia sunt mai poternice de cátu interesele patriei.

Eu sustienu cu solenitate, ca — déca essiste cauza, la carea este ingugiata onórea magiara, sentiulu de dreptate alu magiarulu, apoi este — in privintia pártiloru *Transilvane* si ale *granitiei militare*. Pentru ca — Diet'a *Ungariei* si asiá dicendu natiunea magiara le-a incorporatu pre acelea — fora de ascultarea si invoirea loru. Si déca a facut'o acést'a, apoi urmédia se-si justifice indreptatirea — prin dovedirea de stricta dreptate si de fratietate catra acelea. Fara de a dovedi acést'a, anessarea va romané *neindreptata*. Si — tocmai din acésta consideratiune eu ve rogu, ca in acésta privintia se ve tienne riguros de dreptu si dreptate. In acésta privintia, domniloru, se punemu la o parte — consideratiunile de clasa, de nationalitate si de cáte tóte interese particulari, si se fimu drepti. Déca stá aceea, ca acele párti se tienu de *Ungaria*, apoi ele trebuie guvernate dupa acelesi principia de dreptu. Cine denéga acést'a, nu póte se-si ascunda cugetulu reu.

Dlu deputatu *Gabrielu Kemény* aduse, ca — este mare diferentia intre pamentu, din cóci si din colo. Dar diferentia essiste si aici in *Ungaria* intre párti. Si din cóci existe pamentu, dupa care se solvesce 3—5 fl. de jugeru, si essiste, dupa care se respundu numai cáti-va cruceri. Déca vremu se facemu deosebire din acestu punctu de vedere in *Transilvania*, bine — s'o intruducemu si aici!

Domniloru, bagati séma, ca — despre principia se póte disputa, acelea se potu interpretá: dar — dreptatea nu este iertata se cada sub disputa; cáci acésta ar sfiasá patri'a ar imparti-o si derimá-o. Ori care principu de dreptu s'a adoptatu o data, trebuie se fie aplicatu de opotriva pretotindeni. Unde acést'a nu se intempla, acolo dreptatea se vatoma de adreptulu, si cine face acést'a, acela ia nespusu de mare responsabilitate pentru viitoriu, cáci astadi o tíera nu mai póte se sustée, unde dreptatea in publicu se vatoma! Si aci intr'adeveru stá sentintia: „*justitia regnorum fundamentum*“; pentru ca — astadi abiá mai essiste tieranu atátu de simplu, carele n'ar picepe ca — ce este *dreptulu* si ce *nedreptulu*.

Pentru ce cauza voiti dvóstre se statoriti diferentia in calificatiune intre pártile *Ungariei* si ale *Transilvaniei*? Unde jaco momentulu morale alu acestei intentiuni? Eu am fost cu atentiune si am auditu totu felulu de motive; — dar marturisescu, si — trebuie se reconosca ori-cine va sci a se desface de preocupatiunile politico, si-si va consultá anim'a, ca aci motivulu este numai in politica nemorala, carea nu conóce si nu urma alta directiune, altu principu, de cátu numai — *propriulu folosu*, dar — nici nu folosulu pentru *viitoriu*, ci numai folosulu momentanu!

Nu se póte cu dreptu negá, cumca pártile *Transilvaniei* se afla in privintia posesiunei de pamentu in conditiuni cu totul asemenea, casi cele patru párti; ei bine: de ce nu vo invoi ca — si in privintia *Transilvaniei* se se adopta prin acela-si §. de lege acele-si dispusiuni? Unde se fie aci cauza morale?!

S'a disu dintr'o parte ca — sunt cercuri in *Transilvania* unde nu se afla ómu cu dreptu de alegere dupa postulátele de calificatiune de pana acuma. Eu acést'a n'asi cutesá se afirma, dar vi spunu alt'a, ce de buna séma nici dlu min. de interne nu va negá. Priviti la comitatulu *Albei de diosu*. Acelu comitatu are o populatiune romana de 93 séu 94 procento si apoi — sciti cum este acésta populatiune reprezentata in representantia municipalé? Este reprezentata astfelu, incátu nu face nici a *cincea parte!* Apoi póte se se sufera acést'a si mai de parte? Amórea de dreptate a natiunei magiara póte se sustiena acést'a? de echitate nici mai amintindu! Séu ca dvóstre acést'a tienne de patriotismu? Eu negu; ma protindu ca este tocmai contrariulu patriotismulu.

Astfelu este cu *Transilvanie*.

Si acum trecendu la fostulu *confiniu militaré*, si vrendu a fi sinceru, cautá se spunu din capulu loculu ca si pentru acele párti s'a statoritu in proiectu cu totul arbitrarmente cátimea de jugere de pamentu, de dupa carea se aiba cineva dreptulu de alegere.

Dar me rogu, ati trecut cu vederca, ca pentru acele párti essiste *lege regulatéria*,

care defige formalmente numerulu jugerelu ce compunc 1/4 de sesiune. Aci e legea de la 1807, carea dispune, ca in atari párti patrariulu de sesiune stá din 6 jugere, in altea anumite din 8 1/2.

Fiindu acést'a asiá, intrebú: pentru ce nu se reconosce acésta. La anulu 1850, candu s'a introdusu in acele párti cartea fundnaria, sesiunile s'au incorporatu conformu acelei legi. Acést'a e fapta. — Mai tardiu, pare-mi-se chiar prin legea unguresca din 2-iuliu 1872, totu dupa aceea lege s'a regulatu, ca in casurile, candu bunurile granitieresce comune s'ar imparti, minimulu unei párti se fie 6 jugere si resp. 8.

Acum déca acésta lege essiste si este in valóre, déca poporulu din acele párti nu conóce alte patrarie de sesiune, decátu de cuprinsulu normatu prin lege si sanctionatu prin usulu de 66 de ani, apoi intrebú:

Ce este caus'a, de nu se primesce pentru acele párti acésta mesura legale, candu ea si asiá nu este mai mica, decátu cea legalmente essistente si primita prin alte comitate, precum d. e. in *Crasna*, *Chioru*, ba pona si in *Cumania* si *Iazigia*, unde desi patrariulu de sesiune s'a primitu cu 8 jugere, dar fiindu acolo jugerulu numai de 1200 de stangeni □, marimea loru totu nu este decátu de 9600 stangeni □, in tocmai cátu facu 6 jugere de cáte 1600 stangeni □ in *granitia*.

Acésta legala mesura, de s'ar primí, nu numai ca ar multiamí poporulu, ci totu de o data l'ar face se picepa, ca guvernulu tieroi unguresci si legelatiunea reconoscu dreptatea si o urma facia de fost'a *granitia militaré*. Eu din parte-mi asteptu de la On. Casa astfelu de procedere, pentru ca acelu poporu se se dee ocaziune d'a crede, d'a se convinge, ca la guvernulu si aici este intentiune buna, si ca se conducu de dreptate. Si acést'a este caus'a, ca eu, pre cum dintru inceputu am spusu, tienu, cumca in privintia *Ardélulu* si *granitiei militare* — nici nu póte fi vorb'a de vre-unu principu, ci este intrebarea de *dreptate*; si — intr'adeveru, ar fi de nespusa dauna si pentru legelatiunea, si pentru guvernulu ungurescu, déca acésta intrebarea nu s'ar decide dupa *dreptate*. Ba ar stricá fórté multu chiar *natiunei magiara*, carea, séu in alu cárci nume se dá totulu in tíera. De aceea eu vinu a ve rogá fórté frumosu, se fiti cu consideratiune la acést'a, cu atátu mai vertos, ca — adeverulu vorbindu, priu acésta reconoscare a dreptatii nu se perdo nici intr'o privintia nemic'a, d'alta parte multu se reschédia, déca nu se va lua in consideratiune.

Vi-am vorbitu, domniloru, despre date positive, de cari credu ca trebuie se se tiena contu. Seiu eu, ca dlu min. de interne, — cáru eu nu voiu avé apoi ocaziune de a-i raspunde, mi-va dice, cumca si dupa mesura de calificatiune ce acum se propune, totu au fost destui alegetori inserisi in fost'a *granitia*; dar acést'a este o credintia gresita; cáci in pártile *Caransebesulu* cei 6400 de alegetori s'au conserisi parte mare si dintre cei numai cu cáte 6 jugere, presupunendu-se cumca cu competintia ce o au in pasiuena comuna, numerulu jugerelu trece peste 8, in care privintia nefacendu-se reclamatiune, a romasu asiá; dar déca se va tienne mortisiu si strinsu la 8, séu chiar la 10 jugere, apoi cerculu *Caransebesulu* cu 99000 de suflete, dar cu pamentu de cultura puciuu, fórté pucini alegetori va avé, cea-ce nu credu se fie intentiunea guvernulu si legelatiunei, cu atátu mai pucinu folosulu tierii!

Din aceste considerante eu, On. Casa, partinindu *amendamentulu* dlui deputatu *Parteniu Cosma* — in cátu pentru pártile *Transilvaniei*, in privintia pártiloru fostei *granitie militare* recomendu urmatoriulu *amendamentu*:

„In a patr'a linia a puntulu 4 din §. 4, cuventulu „*diece*“ se se substitue astfelu:

In aceste párti ale tierii, conformu *statoviriloru legali de la 1807 incóci* — *siesse* si *respectivminte optu si diumetate jugeru de cáte 1600 stangeni patrati*.“

Adeveratu On. Casa, ca am pusu cátime de dóue categorii; dar acést'a de felu nu póte se confunde pre nime, cáci acolo pré bine se scie ca cari sunt pártile cu patraria de sesiuni de *siesse*, si cari cu 8 1/2 jugere. Ér *diferentia* provine de acolo, cáci pre candu s'a intrudusu legea citata, erau numai dóue regimen-

te de *granitia*, celu *romanu-iliricu* si celu *germanu*; mai tardiu s'a formatu alu *trileca*, alu *Bisericei-albe*; deci in pártile ce mai nainte constituiau regimentulu *romanu-iliricu*, fiindu ca erau mai multose si mai serace, s'au formatu sesiunile de cáte 24 jugere, patrariiele de cáte 6 jugere; ér cele din *campia* — de cáte 34, si resp. 8 1/2 jugere. Eu in *amendamentulu* meu nu precisedu pártile *diferitorie*, fiindu ca acelea si asiá acolo sunt deplinu conosciute si se potu constatá din cártile funduarie.

Recomendandu acestu *amendamentu* onorabilei *Casa*, nu potu a nu reflectá cu rogaré inca la aceea, ca on. Casa se binevoiesca a nu se tienne pré mortisiu de cele ce — aiuriá, afara de acésta Casa, s'au statoritu, care urmare este fórté daunósa, ci se íee in consideratiune argumentele ce se aducu in care-va directiune.

Dupa nime, nu póte se fie sanatosu acelu parlamentarismu, unde maioritetea tienne mortisiu la conclusele combinate in clubulu unei partite prin conspiratiune. — (Strigári din drépt'a: „*minunate vorbe!*“ *Larma* mare si turburare.) In puntulu proiectulu de lege, ce privesce *Ardéalulu*, dlu ministru de interne a dechiaratu in clubu, ca — sustiene dispusetiunea si pretinde solidaritate dela partia, si — partit'a a enunciatu solidaritatea! Acést'a va se dica: *Mani legate* (*Murmurare* in drépt'a.) Ce este logic'a acestei pasiri? Nici de cátu unu parlamentarismu sanatosu; pentru ca, déca este trebuintia, ca pre cineva se deoblegi formalmente la solidaritate, acést'a presupne cumca *aceluiu* *lipaitu corvictiunea in acelu obiectu*. Astfelu asiá-dara dvóstre venitii aici cu manele legate in contra convictiunei. (*Larma!*) Eu in contra acestei procedore protestu — (*Ilaritate* in drépt'a.) — poteti aretá *ilaritate*, dar — recugetati, ca caus'a este multu mai seriósa decátu ca ea se nu aibe urmári, pentru ca — este inceputulu unui *abusu*. (*Emotiune* in drépt'a.) Acea ca — care va fi finitulu acelu *abusu*, abiá póte cine-va se precalculatede! (*Mare emotiune* in drépt'a.)

Mi-am inceputu, On. Casa, vorbirea cu incredintiarea ca cuvintele au se-mi fie serióse, si acuma eu ve rogu, se fiti buni, a nu considerá acésta cestiune din puntulu de vedere alu partitei, ci a consultá anim'a magiara si mintea cea onesta; rogu fórté si pre dlu ministru de interne, se binevoiesca pre unu momentu a se intipuí — nu ca ministru, ci ca cavaleru magiaru onorabile, — (*Strigári* din drépt'a: „*Elu si este acést'a!*“) si apoi marturisesca-o ca: póte nobletia magiara se afie cu cale, se afie justa procederea ce urmati facia de *Ardélu* si de fost'a *granitia*? (*Risete* in drépt'a!) Poteti se rideti la una cestiune atátu de seriósa! Dar ve rogu se recugetati, ca — astadi, unde nu dreptatea dá directiunea, ci alte totu felulu de respecte, acolo nu póte se fie nici vorba de multiamirea poporulu. (*Larma.*)

Eu din parte-mi sum convinsu, ca déca cine-va ar intrebá pre contele *Iuliu Szapáry*, ca se-i spuna adeverulu, déca cele ce combatemu noi in §. 4 sunt drepte séu nu? — densulu, ca omu privatu, ar raspunde ca — nu, si — numai ca ministru va raspunde ca — *da*.

Recomendu spre primire *amendamentulu* ce am propusu. —

„Poesii de Matilda Cugleru Iasi, 1874.“

Sub acestu nepretensivu titlu, prin acést'a — pon' aci nóa neconosciuta dama, ni se tramise o carticica de 80 pagine in 16, simpla dar eleganta, in carea se cuprindu, pe hártia velina, cu litere de garmond mamuntu 61 de poesiore, cu nume si fora nume, cea mai lunga 17 strofe, cele mai multe de 3—4.

Si — ce se scimu dice despre aceste poesiore?

Intr'adeveru, nu scimu — ce.

Cele mai multe sunt — lacrimi si lecri-mióre, candu dulci candu amare; dar — ori cum, pentru noi, cároru sórtea nu ni-a datu timpu de *desfatare*, este bine, ca — cárticii'e este mica, — pentru ca, cine o deschide si incepe a ceti in ea, n'o mai póte pune din mana, pana n'a cetit'o, si inca si atunciá — cu unu suspinu din peptu — ti-pare reu ca s'a finitu!

Nici nu scimu, déca este de vendiare, nici pretiulu nu i se insemná. am dorí ca — toti tenerii si ter-reá statulu ti si cáte se incéca a fa

posiōre sē invetie a face versuri dulci-melodiōse.

Ēta un'a, a XVII: Rou'a.

Peste dēlu luu'a apare
Cu o dulce desmerdare,
A ei radia argintia
Florile ēr' le nivia.

Si zefirulu se trediesce,
Si sioptindu li povestesc
Floriceleloru duiōse —
Multe taine fiorōse:

De dureri ne-aliate
Si de lacrimi neuscate,
De amorii ce sferiescu,
De animi ce se sdrobescu.

Totu li spune suspinandu,
Cāta jale-e pe pamentu;
Si — candu sōrele-a venitu,
Pe flori lacrimi a gasitu! —

Ei bine: Cine este acēsta dulce farmecătorie, acēsta — prin ale nōstre pārti celu pucinu — necunoscuta filomela romana?

Pe prim'a pagina a esemplariului ce ni s'a tramisu cetimu de mana femeieșca scrisu:

„Dlu' Babesiu, stimatului patriotu, omagiu din partea Matildei Burla, nascuta Cugleru. mp.“

Va se dica, dāmu cu socotēl'a cā — este tener'a socia a celebrului nostru filologu. —

Baile lui Ercule, Banatu, 9 iuliu n. —

(Acestu locu de cura — renumitu, acestu tēnulu clasicu, Meedta si cu imprejuririle, — vai ce pucinu se conosciu chiar in patri'a nōstrā! Deci vinu a me incercā sē spunu unele considerabili de aici.

Dupa cum de comunu esperiāmu pre fie-care dia, viēt'i'a omului este espusa la ne-numerate defepete si pericle, la patime si morburii corporali, unele obvenite prin vin'a sa propria, parte mare insa fora a i se potē face cea mai mica imputare; dupa cum d. e. i-a fost educatiunea morala si corporala, prin care de multe ori se regulēdā starea sanetātii pentru viēt'i'a intrēga. Ajunge cā, este de susu pana diosu recunoscutu, pre cum o buna sanetate este celu mai pretiosu tesauru sub sōre! Ēr d'alta parte, cā — abusurile de sanetate, escesele, cum le numimu, se resbuna mai cumplitu, asupra viētii omului.

Deci manecandu din ceste premise, eu ca unu ōspe, nou in aceste pārti, dupa-ce in re'ntōrcerea mea dela Viena me abatui aici la aceste vestite bāi, numite ale lui Ercule, sēu Meedia, prin aceste cāte-va siruri dorescu a face unu servitiu placutu multoru cunoscuti si amici ai mei, mai cu sēma din pārtile patriei mele Transilvania, cari m'au provocatu a li dā o descriere mai in detaiu si mai de-aprōpe deslucire despre starea acestoru bāi si locuri, pre cātu de vestite din vechime, pre atātu de romantice pana si edificiele loru cele majestōse, ce mie mi a venitu ale numi baile minuniloru, precum intru adeveru si sunt.

Se lazāmu insa locurile romantice, cari precum amintii, te incante si farmeca la prim'a vedere; dara sē atingu despre apele multu folositorie si vindecatorie, in care privintia condeiulu meu marginitu, departe fiindu de a le potē descrie, pentru conosciintia mai in detaiu trebue sē avisediu la opulu intitulatu „Bāile lui Erculi sēu Scaldele dela Meedia, de Dr. Alessandru Popoviciu, in anulu 1872,“ care opu — durere, mai de feliu nu este cunoscuta in pārtile Transilvaniei, mār-car cā olu cu dreptu cuventu s'ar potē pretinde sē nu lipsēca nici dintr'o familia, adevaratu romana si culta!

Baile din cestiune adeveratu cā sunt multu folositorie pre cum se aproba acēst'a pe fie care anu prin mai multe mii de ospeti si pacienti, cari se aduna pentru de a le folosi, si precum tocmai in presente mo convingu, candu vedu multimea, nu numai din Europa, ci si din alte pārti ale lūmei, unde am a adauge observatiunea, cā — din multimea intrēga mai nici unulu nu a venitu aici pentru lussu, — ci puru pentru restaurarea sanetātii sale.

Intrē ospetii de aici se aflā fōrte multi Romani, mai cu sēma din vecin'a Romania; apoi acēstia mai vertosu, dar si alte neamuri „argini“, cu cari s.

pre cum serbii, si chiar turcii, pe fie-care diau unu continginte de 60 — 100 de pacienti, de tōte clasele si cu feliu de feliu de morburii, pre cari li cāuta meritatulū barbatu, dlu Alessandru Popoviciu, celu-ce intru adeveru ni este spre fala natiunei nōstre, de unde nici nu se va mirā nimenea, candu va audī cumca Domn'a sa in 4—5 ani din urma cāscigā siepte decoratiuni pentru meritele sale ca medicu, din partea mai multoru staturi, precum este: Austria, Francia, Anglia, etc. ca totu atātu reconōsceri a fericiteloru vindecari si operatiuni, essecutate la persōne insemnate. De 8 ani dejā dlu Dr. Popoviciu, nentreruptu se aflā cu stimat'a sa familia peste vēra, pana tardiu toamna, in sinulu ōspetiloru la aceste bāi, si elu face multu bine nu numai acelora, cari sunt provediati cu mijlōce, ci chiar clasei celei mai serace, cu abnegare de sine cercetandu si pe celu mai lipsitu si ordinandu-i si consulandu-i, fara de nice unu ononariu pre cum eu la fapete de repetite ori am fostu martore oculariu. —

Si acum, pentru pacientii, specialminte Transilvanenii nostri, cari ar dorī a folosi aceste bāi, sē aibe o directiune candu este sē intrēprinda calatori'a in cōci, aflu cu cale a insemnā urmatōriale despre cursulu drumuriloru: —

a) Din centrulu Alba-Iulia, prin Aradu Temisiorā pana la Baziasiu, cu calea ferata.
b) Dela Baziasiu pana la Orsiova, pe Dunaru, cu vaporulu. (Unu ce multu delectatoriu pentru noi ardelenii cari — raru avemu ocaziune d'a calatori pe apa cu vaporulu!)

c) Dela Orsiova pana aici in bāile Meediei, adeca a lui Ercule, cu trasura ce la limanulu din Orsiova pururiā stā gat'a.

Intrēga acēsta caletoria se potē intēplā dela Alba-Iulia pana aici in 24 de ōre. Dar este de lipsa ca ōspetii asia sē-si facea planulu de caletoria, conformu ordinei de presente prescise, ca totudea un'a numai mercuri-a si sambata sē se afle la vaporu in Baziasiu, pentru ca, neobservandu calatoriulu acēst'a, va fi silitu se siēdia de multe ori — 3 dile indesiertu la Baziasiu!

Spesele calatoriei dela Alba-Iulia pana la bāile din locu, se potu calculā impreuna cam asiā:

I. Classa: 38 fl.; II. Classa: 23 fl.; III. Classa: 17 fl.

Ōddile cu patu si vesmintele de patu, sunt — dupa tarif'a prescisa — dela 5 fl. pana la 60 cr. Viptulu — dele 4 fl. pon' la 1 fl. pe timpu de 24 ōre.

Mār-car aceste pucine desluciri multu onorate Redactiune vinu cu totu respectulu a rugā sē le publicati in multu pretiuitulu diariu „Albina“, pe sēm'a multōra ce se interesēd'a d'a nu cadē in manele multoru amagitori, medici si nemedici, cari se recomēda prin reclame publice, promitiendu sicuru vindecare de ori-ce morbu pana inca a nu-lu fi visitatū si constatatu. La multi dintre pacienti, atari amagitori li-au storsu numai crucerii din punga, fora de a li fi ajutatū cātu de pucinu, ci inca li-au ingreunatu morbulu!

P. Plaste. not. cerc.

Facemu de seire,

pre cumcā din frumōs'a carte unica in modulu seu la noi: „Bāile lui Ercule, sēu Scaldele de la Meedia,“ aparuta in editiunea Albinei 1872, se aflā unu numeru insemnatu, depusu spre vendiare la Redactiunna nōstrā, si inca cu pretiu scadiutu — numai de 1 fl. esemplariulu pentru prenumerantii nostri. —

Redactiunea Albinei.

Granele si — ēr granele!

„Pana si — pana, viēt'i'a si — viēt'i'a.“

Acēst'a este devis'a momentului, acēst'a in interesulu celu mai mare, ce preocupala noi — pre toti, de susu pana diosu.

Recol'ta decurge regulatu in tōta tiēr'a; pe intrecute economii se grabescu sē adune si scutēca si folosēca, cea-ce s'a induratu a li dā bunulu Ddieu, dupa atāt'i'a ani de sterilitate!

Tōte vocile despre esperiint'i'a facuta pan' acū — consuna, cā — calitate este escelinte, dar cantitate este precum noi mereu

am urmatu a constatā, fōrte variabile, adeca ici-coliā fōrte abundante, pre aiuriā de mediculu, prin multe pārti cu totulu mica.

Acēst'a si este caus'a de — pretiurile in piati'a nōstrā de dōue septemani nu scadu pentru marfa nōua, sēu — dēca scadu intr'o ōra, in cealalta minteanu ēr se urca.

Septeman'a trecuta s'a vendutu aici la noi grāu 50,000 de māgi, mai totu marfa din Romania, cu pretiulu ce noi am notatu nainte de dōue septemani.

Mesura nōua se cumpera, resp. caparesce cu cāte 5 fl. 60 cr. pon' la 5 fl. 90 cr la terminu, totu dupa masur'a vamale.

Secar'a — cea vechia, de cāte 77—80 ponti, s'a vendutu cu cāte 3 fl. 75 cr. — 3 fl. 80 cr ēr pentru cea noua se oferu 4 fl:

Ordinulu si porumbulu — nu se cāuta, totusi ceva porumbu s'a vendutu cu 5 fl. pon' la 4 fl. 10 cr.

Nici ovesulu, nu este cautatu; acesta se ofere cu cāte 2 fl. 25 cr; ēr celu nou se caparesce cu cāte 1 fl. 90 cr. pan' la 2 fl. de metiu, luandu-se metiulu de cāte 50 ponti. —

Cea-ce avemu a insemnā aci ca de inchiere — pentru productiiei nostri — este, cā vocile barbatiloru pricepetori de imprejurari din tiēr'a, cu stāruintia indēmna pre economii ungueresci, sē se grabēca cu adunarea recoltei, folosindu-se barbatescu de masine, a nume de trieratu, pentru scopulu d'a-si potē scōte marfa la piati'a celu pucinu 2-3 septemani mai nainte de alte tiēri, cari ni facu concursu periculosu in grane.

Celu-ce mai nainte se va infaciā cu granele sale pre piatiēle Europei acēl'a va ocupa si dominā piatiēle. Auditi Romani din patru anghiuri!

O deslucire si rectificare.

In nrulu 46 alu Albinei, sub rubric'a Lugosielu. scriindu despre mōrtea, ingropatiunea si unele consecutii ale portării repozitului fost notariu Assente Pausianu, unu d. corespundinte, anume preotulu de a colo, carele si dsa ni tremisese una descriere si cu unele reflexiuni mai modeste si moderate, vine a ni se plange, cā — de ce am mai adausu noi atātēa si in astfelu de modu la corespundint'i'a sa!

Lucru este fōrte simplu. Despre acelasu obiectu sēu evenimentu ni sosirera patru reporturi, afara de unulu ce publicaseramu inca mai nainte. Fiecare reportu — avē ceva specialu si totusi tōte aveau aceasā tendintia, acelasu scopu. In astfelu de casuri este usulu diaristicu, dēca nu se potivesce sēu spaciulu nu permite a publicā tōte reporturile, apoi a le contopī tōte intr'unulu.

Acēst'a am facut'o si noi, si — nici unulu dintre domnii corespundinti nu va potē dico, cā — reportulu publicatu de noi este alu seu, dar totusi fie-carele va aflā intrensulu un'a sēu alt'a trasura, un'a sēu alt'a directiune si respective ideia din alu seu reportu.

Si fiindu cā ideiele mai vertosu ale reportului publicatu le-am luatū din scrisorile a trei dd. preoti cari ne-au onoratu cu comunicatiuni, am aflatu espressa cea mai parintēca ingrigire pentru binele si anume pentru moral'a poporului nostru, acēst'a ne-a facutu sē subscrimu articulu din „Albina“ cu — „Unu preotu ingrigitu de poporu.“

Ēta ad deslucirea; si ea nu este numai pentru acestu casu, ci — pentru tōte asemēni. Ēr dēca cine-va ar crede, cā ale sale comunicate sē nu fie astfelu folosite nici intr'unu casu, ci — sēu publicate asiā cum ni le tramite, sēu nepublicate: acēst'a atare d. trebue sē descopere Redactiunei espresu.

Redactiunea de altmintrelea si asiā, pentru cele ce — nu in stilu, ci in essintia adauge la careva conceptu, ea insasi primēce responsabilitatea — atātu facia de publicu, cātu si facia de lege. —

Varietati.

(Parintele Vicariu episcopescu I. Motianu din Orade,) dupa unele reporturi ce primirāmu inca in decursulu septemanei trecute, abiā sositu la loculu destinatiunei sale nōue, a si pornitu a-si vedē si conōsce districtulu, poporulu — de 190,000 sufete, clerulu celu numerosu, supusu conducerei sale, dar specialminte pentru d'a visitā scōlele de pe la sate

si d'a se convinge despre starea loru si a invetiatoriloru. Reporturile ce avemu suna din primulu cercu electoralu, si apostolatulu se cuprinde intru a indēmna poporulu sē-si redice scōle bune, sē-si tiēna docinti cātu se potē de buni si sē-si tramita coppii la scōla; cāci — „nu mai este mantuire pentru nēmulu romanu, decātu prin scōla si invetiatura!“ Acēst'a este refrenulu cuventāriloru sale, de cari, pre cum ni se incredintēdā, poporulu remane indulecitu si incantatu! „Ddieu bunulu sē ajute!“ — asiā se incheia reporturile, ēr noi, luandu atāt'a notitia despre ele — dicemu: Aminu!!

(Multiamita publica.) Tenerima clericala gr. or. romane din Aradu, carea avendu in vedere starea cea misera a unora elevi din institutul clericalu, intr'un'a din siēdintiele sale a decisu, ca din sum'a incursa cu ocaziunea arangiārei prelegeriloru publice, sē se dēe unu ajutoriu de 30 fl: v. a. la duoi dintre aceia, — asiā cadiendu sōrtea pre noi subscisii cu cea mai profunda stima venimu prin acēsta a i aduce multiamitā nōstrā pentru acestu ajutoriu. Ioanu Papp mp: clericu de cursulu I; Vasiliu Morocu mp: clericu de cursulu alu II.

„Avisu!“ Procedur'a „cartiei funduarie,“ de Grigoriu Tamasiu Miculescu, se potē procurā prin asemnatiune postale deadreptulu dela autoru din Siomecuta-mare.

(„Osten,“) foia politica septemanales, uniculu organu pentru Slavi si pentru Romani, ce apare in Viena in limb'a germana si se lupta cu resolutiune pentru egalitatea tuturor poporaloru Austrei si pentru emancipatiunea Crestiniloru din oriente. Acesta fōia, ce in alu 7-ea anu a viētii sale a ajunsu dejā a se respandī in 8400 de esemplaria, din care cauza este si fōrte potrivita pentru insertiunii, — costā pe unu partiaru de anu numai 1 fl. 50 cr. v. a. si se potē abonā prin asemnate postale la administratiunea sa, sub titlulu: Administration des „Osten,“ Wien, IX. Bezirk, Dietrichsteingasse nr. 8. —

Publicatiuni tacsabili.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la clas'a I. din comun'a Vraniutiū, protopresbiteratul Bisericei-albe, se escrie de nou prin acēst'a concursu cu astfelu de terminu, incātu alegerea va fi in 15 septembrie a. c., calindariulu vechiu. —

Emolumentele sunt: 300 fl. v. a. in bani gat'a, 2 orgii de lemne pentru invetiatoriu 3 orgii pentru incaldirea scōlei, unu jugeru de pamentu aratoriu, gradina intravilana de legumi si cartiru liberu. —

Doritorii de a ocupā statiunea acēst'a, au a-si tramite recursele lorū, instruate in sensulu statutulu organicu bisericescu, adresandu-le comitetulu parochialu, catra presiedintele comitetulu parochialu in Vraniutiū. Mai departe competēntii au a se infaciōsi in comuna nainte de alegere in vre-o domineca sēu serbatōre si cu acea ocaziune a cerōet sant'a biserica. —

Vraniutiū, in 1 iulie 1874.
In contielegere cu Prē on. domnu protopresbiteru tractualu:

1—3

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru invetiatoratul vacante dela scōl'a conf. gr. or. rom. din Soceni, protopresbiteratul Caransebesiului, se escrie concursu cu terminu de siesse septemani.

Salariulu anualu se cuprinde din 300 fl. v. a. pre langa 2 jugere de livēda de clas'a 1^a, cartiru cuvenitu, curte de economā, gradina de legume 600 stangeni □ si 4 stangeni de lemne pentru incaldirea scōlei.

Concurentii sē-si provēda petitiuniile cu atestatele prescise de stat. org. sub § 13 si de art. de lege 38 din 1868, si pana la terminu sē le adresēdie sinodulu parochialu, spedandu-le acestuia prin Protopresbiteratul din Caransebesiu, ēra pentru cantare sē se presente in dōue dominece sēu serbatori in s. biserica.

Soceni, in 16 iuniu 1874
3—3
Comitetulu parochialu,
in cōntielegere cu dlu protteru tractualu.